

PM 2002 RVII (Dnr 3285/02)

Intresseanmälan till att delta i ett utvecklingsprojekt som syftar till att förstärka det alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet i kommunen

Sista ansökningsdag 1 december 2002

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Stadens intresseanmälan till Alkoholkommittén och Mobilisering mot narkotika godkännes.
2. En ledningsgrupp bildas bestående av socialborgarrådet, tillika ordförande i ledningsgruppen, vice ordförande i någon av de ingående stadsdelarna, tillika vice ordförande i ledningsgruppen, ordförande för Skarpnäcks stadsdelsnämnd och förvaltningsdirektörerna i stadsdelsnämnderna Katarina-Sofia, Spånga-Tensta, Enskede-Årsta, utbildningsnämnden och socialtjänstnämnden.
3. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Ärendet

Alkoholkommittén och Mobilisering mot narkotika har inbjudit landets kommuner att, under åren 2003-2005, delta i ett utvecklingsprojekt i syfte att förstärka det lokala alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet. Sex kommuner kommer att väljas ut för att ingå i projektet.

Kommunerna kommer att få kompetensutveckling bl.a. i form av erfarenhetsutbyte, utbildning om verksamma metoder, kollegialt lärande och löpande stöd från resurspersoner knutna till projektet. Kommunerna kommer även att få ett igångsättningsbidrag på 200 000 kronor. Alkoholkommittén och Mobiliseringen mot narkotika står för dessa kostnader.

En intresseanmälan skall skickas till Alkoholkommittén senast den 1 december 2002, *bilaga*.

Beredning

Ärendet har beretts av finansavdelningen inom stadsledningskontoret i samråd med socialtjänstnämnden.

Mina synpunkter

Alkohol- och drogbruket bland Stockholms unga är högre än riksgenomsnittet. Var fjärde gymnasieelev har provat narkotika och hälften storkonsumerar alkohol en gång i månaden. Situationen när det gäller alkohol- och narkotikamissbruk i storstäderna är mycket allvarlig. Som ett led i satsningen på förebyggande åtgärder startades år 2000 ett

centrum för drogprevention (Precens). För att ytterligare kunna förbättra arbetet mot narkotika och alkohol behöver staden utveckla lednings- och styrningsfunktionerna för det förebyggande arbetet. Ett deltagande i projektet skulle ge möjlighet för staden att, genom Preventionscentrum Stockholm (Precens), utveckla lednings- och styrningsfunktionerna samt metoderna med fokus på arbets- och förhållningssätt.

Projektet ska organiseras under socialtjänstnämnden, Precens, där projektledare kommer att anställas. Jag föreslår att vi tillsätter en ledningsgrupp bestående av socialborgarrådet, tillika ordförande i ledningsgruppen, vice ordförande i någon av de ingående stadsdelarna, tillika vice ordförande i ledningsgruppen, ordförande för Skarpnäcks stadsdelsnämnd och förvaltningsdirektörerna i stadsdelsnämnderna Katarina-Sofia, Spånga-Tensta, Enskede-Årsta, utbildningsnämnden och socialtjänstnämnden. Därutöver kan ledningsgruppen knyta till sig eller adjungera berörda tjänstemän och representanter utanför den kommunala verksamheten. Deltagande i ledningsgruppen knyts till funktion istället för person eftersom bl.a. ordföranden i Skarpnäck, vice ordföranden och en av förvaltningsdirektörerna ännu inte är tillsatt.

Jag föreslår med hänvisning till vad som ovan anförts att kommunstyrelsen beslutar

1. Stadens intresseanmälan till Alkoholkommittén och Mobilisering mot narkotika godkännes.
2. En ledningsgrupp bildas bestående av socialborgarrådet, tillika ordförande i ledningsgruppen, vice ordförande i någon av de ingående stadsdelarna, tillika vice ordförande i ledningsgruppen, ordförande för Skarpnäcks stadsdelsnämnd och förvaltningsdirektörerna i stadsdelsnämnderna Katarina-Sofia, Spånga-Tensta, Enskede-Årsta, utbildningsnämnden och socialtjänstnämnden.

följande

3. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Stockholm den 21 november 2002

MARGARETA OLOFSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Ärendet har beretts av finansavdelningen inom stadsledningskontoret i samråd med socialtjänstnämnden.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande är i huvudsak av följande lydelse.

BAKGRUND

Alkoholkommittén och Mobilisering mot narkotika har inbjudit landets kommuner att, under åren 2003-2005, delta i ett utvecklingsprojekt i syfte att förstärka det lokala alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet. Sex kommuner kommer att väljas ut för att ingå i projektet.

Kommunerna kommer att få kompetensutveckling bl.a. i form av erfarenhetsutbyte, utbildning om verksamma metoder, kollegialt lärande och löpande stöd från resurspersoner knuten till projektet. Kommunerna kommer även att få ett igångsättningsbidrag på 200 000 kronor. Alkoholkommittén och Mobiliseringen mot narkotika står för dessa kostnader.

En intresseanmälan skall skickas till Alkoholkommittén senast den 1 december 2002, *bilaga*.

Förutsättningar för att kunna delta är:

- ? en sektorsövergripande ledningsgrupp är utsedd betstående av kommunstyrelsens ordförande och andra ledande politiker och tjänstemän.
- ? kommunen har en aktuell alkohol- och narkotikapolicy
- ? kommunen har tillsatt en samordnare med ansvar för att genomföra innehållet i alkohol- och drogpolicyn och som samtidigt är kontaktperson för projektet
- ? kommunen betalar egna personalens arbetstid och resor (övrigt finansieras av statliga medel)
- ? är beredd att arbeta inom områden där det finns dokumenterat effektiva arbetsmetoder
- ? förbinder sig att delta vid nationella möten och då skicka minst två personer.

Den sektorsövergripande ledningsgruppen utses för hela projektiden.

Stadsledningskontorets synpunkter:

Socialtjänstnämndens studie av missbruksvårdens utveckling inom staden mellan 1995 och 2000 visar att alkohol- och drogbruket bland stadens unga är oroväckande högt och högre än riksgenomsnittet. Var fjärde gymnasieelev har prövat på narkotika och hälften storkonsumerar alkohol en gång i månaden.

Mot bakgrund av den allvarliga utvecklingen har beslut fattats att stadens insatser för unga skall prioriteras och särskilda åtgärdsprogram har utarbetats. Som ett led i satsningen på förebyggande åtgärder startades år 2000 ett centrum för drogprevention (Precens) i staden.

De stora problemen i staden innebär att stora resurser för prevention och intervention har avsatts. I flera stadsdelar finns idag t.ex. brottsförebyggande råd, folkhälsoråd eller samverkansgrupper för drogprevention. Behov finns att utveckla det förebyggande arbetet som bedrivs på stadsdelarna både strukturellt och funktionellt. Strukturellt i form av att förbättra lednings- och styrfunktioner i staden och funktionellt i form av metodutveckling med fokus på arbets- och förhållningssätt. I detta arbete bör även hänsyn tas till stadens centrala riktlinjer för handläggning av ärenden inom missbruksvården samt barn och ungdomar.

Projektet föreslås att organiseras under Socialtjänstnämnden, Precens (Preventionscentrum Stockholm) där projektledare kommer att anställas, enligt bilaga 2 (här ej tryckt), Intresseanmälan för utvecklingsprojekt "Försökskommuner".

Projektledaren förutsätts att finansieras inom socialtjänstnämndens budget för år 2003 utöver det statsbidrag som beräknas erhållas. Stadsledningskontoret bedömer att det inte kommer att uppstå några ytterligare kostnader för stadsdelsnämnderna då arbetet utgår ifrån att säkerställa

det förebyggande arbetet som ingår i nuvarande uppdrag. Kostnader för kompetensutveckling, utvärdering m.m. kommer att finansieras av statliga medel.

Stadsledningskontoret föreslår att stadens representation i den sektorsövergripande ledningsgruppen skall bestå av socialborgarrådet, tillika ordförande i ledningsgruppen. Som vice ordförande föreslås ordförande i Skarpnäcks stadsdelsnämnd. Övriga ledamöter skall bestå av förvaltningsdirektörerna från stadsdelsnämnderna Katarina-Sofia, Spånga-Tensta, Enskede-Årsta, Utbildningsnämnden och Socialtjänstnämnden. Ledningsgruppen kan därutöver till sig adjungera berörda tjänstemän. Denna representation överensstämmer i huvudsak med stadens representation i styrgruppen för mobilisering mot narkotika i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Till Socialdepartementet

Intresseanmälan för utvecklingsprojekt "Försökskommuner"

Bakgrund

Alkoholkommittén och Mobilisering mot narkotika har i en skrivelse daterad den 20 september 2002 bjudit in landets kommuner att inkomma med en intresseanmälan att delta som försökskommun för det alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet. Intresseanmälan ska inlämnas till Alkoholkommittén senast den 1 december 2002.

Kommunstyrelsen har uppdragit åt socialtjänstförvaltningens enhet för drog- och brottsprevention att förbereda föreliggande intresseanmälan. Underlaget har i huvudsak tagits fram av Precens, Preventionscentrum Stockholm, som är en del av enheten.

Pågående initiativ i Stockholms stad

Sedan augusti 2000 finns ett särskilt resurscenter för drogförebyggande insatser benämnt Precens, Preventionscentrum Stockholm. Centret har stadens uppdrag att utveckla det drogförebyggande arbetet i Stockholms 18 stadsdelsförvaltningar. Flera uppgifter av stadsövergripande karaktär har knutits till Precens, bland annat den drogvaneundersökning som genomförs vartannat år och de mediainsatser som gjorts de tre senaste åren.

Med hjälp av utvecklingsmedel som fördelats av länsstyrelsen har nyligen en samordnartjänst för det drogförebyggande arbetet inrättats i varje stadsdelsförvaltning. Samordnarens uppdrag har definierats i tio arbetsuppgifter:

- ? Arbeta övergripande strukturellt, dvs. samordna utvecklingen av långsiktigt primärpreventivt arbete där många aktörer aktiveras. Arbetet skall på sikt nå alla ungdomar/innevånare i stadsdelen och således inte vara individuellt vårdande/behandlande.
- ? Vara samordnande länk mellan stadsdelsnämnd, olika verkställande chefer, arbetsgrupper och andra aktörer i förebyggande frågor.
- ? Driva att stadsdelens handlingsprogram i dessa frågor beslutas, verkställs och kontinuerligt ses över.
- ? Ha överblick och insyn i, men inte själv nödvändigtvis driva, de olika arbetsgruppernas arbete.
- ? Ha mycket god kunskap om den lokala situationen vad avser såväl problembilder som resurser.
- ? Ha mycket god kunskap om beslutsvägar, administrativa rutiner, m m i stadsdelen.
- ? Vara samordnande länk med andra primärpreventiva verksamheter i stadsdelen, exempelvis brott-, sex och samlevnad-, folkhälso- och skadeprevention.
- ? Ansvara för dokumentation av stadsdelens alkohol/drogförebyggande arbete vad gäller såväl planerade och genomförda verksamheter som beskrivning av arbetsprocessen.
- ? Vara stadsdelsförvaltningens kontaktperson gentemot Precens.
- ? Samverka med Precens och de andra stadsdelarnas samordnare vad gäller exempelvis kompetensutveckling och mediainsatser

Systemet med samordnare innebär en kraftig förstärkning av det förebyggande arbetet i staden. Halva kostnaden för denna satsning bekostas av staden, och från 2004 kommer hela ansvaret att ligga på Stockholms stad.

Stockholms stads alkohol- och drogpolitiska strategi reviderades senast 1998. Under 2003 kommer en ny översyn att göras, med förslag om att samordnarsystemet permanentas.

Projektorganisation

I enlighet med kriterierna för ansökan, och för att långsiktigt säkerställa att projektets erfarenheter tas tillvara, tillsätts ett centralt förebyggande råd i Stockholms stad. Det ska ha till uppgift att på stadsövergripande nivå styra hälsofrämjande, brottsförebyggande och drogpreventiva insatser och ta tillvara erfarenheter i stadsdelarna. I rådet skall ingå representanter på högsta politiska nivå inom skola, socialtjänst, fritid. Även polismyndigheten och landstinget inbjuds att delta i arbetet. Fokus i rådet kommer att ligga på primärpreventiva åtgärder med inriktningen att göra Stockholm till en stad med de bästa förutsättningarna för trygghet, hälsa och värdighet hos medborgarna.

På motsvarande sätt byggs förebyggande råd i stadsdelarna upp. Den politiska ledningen i stadsdelsnämnden och de högsta förvaltningscheferna bjuder in aktörer i närsamhället som har intresse av ett mer utvecklat förebyggande arbete. På flera håll finns redan brottsförebyggande råd, andra stadsdelar har folkhälsoråd eller samverkansgrupper för drogprevention. Genom att slå samman dessa grupper undviks dubbelarbete och resursanvändningen kan optimeras.

Till de beslutande organen knyts kompetenta utförargrupper. På central nivå ges Precens, Preventionscentrum Stockholm, ett utökat mandat som stabsfunktion till det centrala förebyggande rådet. I stadsdelarna är det naturligt att de nyligen instiftade tjänsterna som drogsamordnarna kopplas till det lokala förebyggande rådet.

Mål med projektet

Huvudmålet för detta projekt är att öka medvetenheten på alla nivåer om vilka strukturer och åtgärder som är viktiga i det förebyggande arbetet i staden. Denna förståelse ska säkerställa att preventiva insatser prioriteras högre på lång sikt.

En förutsättning för att påverka strukturerna är att man kan visa resultat av de förebyggande insatserna. Därför är ökad kunskap om vilka ledningsstrukturer i stadsdelarna som är ändamålsenliga för att minska drogproblem och kriminalitet ett delmål i projektet.

Kriterier som Stockholms stad uppfyller

I och med att det centrala förebyggande rådet tillsätts uppfyller Stockholms stad alla de kriterier som anges i inbjudan att söka medel:

- ? Den övergripande ledningsgruppen utgörs av det nya förebyggande rådet. Det blir permanent och innehåller också representanter utanför de kommunala verksamheterna.
- ? Den alkohol- och narkotikapolitiska strategin ligger fast och kommer med utgångspunkt i de erfarenheter som görs att utvecklas ytterligare under försöksperioden.
- ? Förutom en heltidsanställd samordnare i varje stadsdel finns också ett stadsövergripande resurscentrum med f.n. sju anställda. En ansvarig projektledare placeras kan dessutom placeras i resurscentret.
- ? Resurscentret och samordnartjänsterna kommer att från 2004 helt finansieras inom stadens budget.
- ? Redan idag bygger det förebyggande arbetet på evidensbaserade metoder där sådana finns. Via Socialtjänstförvaltningens FoU-avdelning pågår också ett omfattande forskningsarbete för att bredda kunskapsunderlaget.
- ? Givetvis deltar vi gärna i det utbyte som kan ske på nationell nivå med minst två personer, gärna fler.

Sammanfattningsvis är alltså Stockholms stads förutsättningar väl i nivå med eller över de som satts upp av Alkoholkommittén och Mobilisering mot narkotika.

Varför ska Stockholm bli försökskommun?

Trots pågående diskussioner med Mobilisering mot narkotika om de särskilda storstadspengar som avsatts vill Stockholms stad ändå bli en av de sex försökskommunerna. Skälet till det är främst att vi vill få hjälp att utveckla lednings- och styrningsfunktionerna för det förebyggande arbetet.

Situationen när det gäller alkohol- och narkotikamissbruk i storstäderna är mycket allvarlig. Tillgången på berusningsmedel av alla slag är förskräckande hög. Den anonymitet staden erbjuder gör att både missbrukare och langare dras hit.

De stora problemen innebär också att stora resurser för prevention och intervention har avsatts. Tyvärr saknas ofta ett gemensamt förhållningssätt bland de som arbetar med ungdomar. Med små förbättringar av samordningen och tilliten mellan olika aktörer skulle den negativa trenden kunna vändas.

Det är nödvändigt att Stockholms stad ingår som en av försökskommunerna om dessa aspekter ska komma med. Det som går att göra på mindre orter är inte omedelbart översättningsbart till storstäder, det behövs ett särskilt utvecklingsarbete här. Därför vill Stockholms stad gärna delta i detta utvecklingsarbete.

Peter Carlsten
Enhetschef

Bilagor (här ej tryckta)

Rapport till länsstyrelsen om anställningarna som samordnare i Stockholms stad
En alkohol- och drogpolitisk strategi för Stockholms stad